

EMLÉKEK PEST-BUDÁRÓL

Valcolók vastuskója

A Kékgolyó tűzzománca • Pellengér a Tabánban

Budapest rohamosan változik. Egy-két ódon kapualj, régi udvar, évszázados diófa, megmaradt cégér, épületszobor őrzi még a régi Pest-Buda emlékét. Mind gyakoribb, hogy amint tegnap még láttunk, mára eltűnik, lebontották, elszállították.

VISSZATÉR

A vándorló iparosság egyik érdekes színtöltje volt például a vastuskó. A valcoló mesterlegények, amikor elhagyták a fővárost, ebbe egy szeget vertek, jelképeül annak, hogy majdan vissza akarnak térni. Már szinte csupa vasból állt, hiszen sok ezer szög volt benne. A pesti oldalon a Váci utca és a Türr István utca sarkán állt a vastuskó. Budán a Vám utca és az Iskola utca sarkán pedig a valcoló legények emlékfája. Ez utóbbit most restaurálták, de már nem eredeti helyén, hanem a Kiscelli Múzeumban látha-

tó, s itt van a pesti vastuskó is.

A Kékgolyó fogadó emlékét őrzi Budán a Kékgolyó utca. Védett utcánévnek nyilvánították, s tűzzománca dombormű mesél a múlt-ról. A felállítással úgyszólván egy időben egy teljesen korrodált vasgömbre bukkantak. A restaurálásnál a rozsdá alatt kék és arany festést találtak. Kiderült: ez volt a régi Kékgolyó fogadó több mint 150 esztendő cégére.

VÖRÖS RÁK

A vörös rák ma a gasztronómia kedvelőinek a Victor Hugo utcai éttermet jelenti. A régi Vörös rák azonban csemegeüzlet volt. 1833-ban alapították a mai Corvin tér helyén. Cégére, a hatalmas, kétméteres vörös ollós állat, ma már ugyancsak múzeumban látható.

Néhány esztendővel ezelőtt a Tabánban sétálók még láhattak egy két és

fél méteres kőoszlopot: a híres tabáni pellengért. A monda szerint ide kötözték ki valamikor az erkölcsök ellen vétőket. Ez azonban csak legenda. Megállapították, hogy a pellengér egyszerű lámpaoszlop volt a múlt században. A tabáni terület parkosításakor sajnos eltűnt.

HATÁRKÖVEK

A város helyzetét jelölő határkövek is várostörténeti érdekességek. Az egyik legrégebb, egy 1736-os példány a Kiscelli Múzeum udvarán látható, de még ma is több tucat található a régi főváros határára, a Hármashatár-hegy és Hárs-hegy között. Ezeket Pest, Buda és Óbuda egyesítésekor helyezték el. Érdekes leletre bukkantak legutóbb a Kandó Kálmán Főiskola építésénél: az egyik dózer Óbuda határvét forgatta ki a földből. A restaurálás után ez is a főváros egyik múzeumának gyűjteményébe kerül.